

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 79/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Piešťanská 3, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/14/2023 zo 7. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Takisto ústavný súd žiada o jeho zrušenie a vrátenie veci všeobecnému súdu na nové konanie a tiež o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1T/59/2010 z 9. septembra 2022 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“) uznaná vinnou zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 a ods. 5 písm. a) Trestného zákona, za čo jej bol uložený trest odňatia slobody vo výmere troch rokov s podmieneným odkladom a určením skúšobnej doby v trvaní piatich rokov. Na základe odvolania prokurátora bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4To/14/2023 zo 7. septembra 2023 (ďalej len „namietaný rozsudok“) prvostupňový rozsudok okresného súdu v časti výroku o treste podľa § 321 ods. 1 písm. e) a ods. 2 Trestného poriadku zrušený a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku bol sťažovateľke uložený nepodmienený trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka objasňuje, že okresný súd v prvostupňovom rozsudku zohľadnil neprimeranú dĺžku trestného konania vedeného proti sťažovateľke predstavujúcu dobu viac ako dvanástich rokov od podania obžaloby a viac ako šestnástich rokov od spáchania skutku, pričom poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej je trestné konanie presahujúce dobu šiestich rokov považované za neprimerane dlhé a tiež na judikatúru najvyššieho súdu, ktorá považuje dĺžku trestného konania presahujúcu od vznesenia obvinenia dobu pätnástich rokov za extrémny prípad odôvodňujúci dokonca i zastavenie trestného stíhania. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd na základe uvedeného napriek obmedzeniam plynúcim z § 39 ods. 3 Trestného zákona určujúcim limity pri ukladaní trestu odňatia slobody v prípade použitia zmierňovacieho § 39 ods. 1 Trestného zákona, uložil sťažovateľke trest odňatia slobody pod zákonom určenú hranicu piatich rokov. Nepodmienečný trest odňatia slobody (ktorý by bolo v prípade päťročného trestu odňatia slobody nevyhnutné v zmysle § 51 Trestného zákona uložiť, keďže súd môže za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 podmienčne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho tri roky) totiž považoval za neprimerane prísny a nespravodlivý. Sťažovateľka poukazuje na to, že jej krajský súd namietaným rozsudkom uložil nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov s odôvodnením, že v jej prípade nebolo možné uložiť trest odňatia slobody pod limity konkretizované § 39 ods. 3 Trestného zákona, teda trest odňatia slobody kratší ako päť rokov.

4. Sťažovateľka považuje postup krajského súdu za formálny prístup k právu a je toho názoru, že *„Moderné princípy právneho štátu vychádzajú prísne z materiálneho (nie formálneho) poňatia právneho štátu a pripúšťajú dokonca to, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením nejakého zákonného ustanovenia, ale sa od neho môže a musí odchýliť v prípade, keď to vyžaduje zo závažných dôvodov účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť, či niektorý z princípov, ktoré majú svoj základ v ústavne konformnom právnom poriadku ako významovom celku.“*

5. Sťažovateľka argumentuje, že nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov, ktorý jej bol namietaným rozsudkom krajského súdu uložený, je neprimeraný a potreba uloženia tak vysokého trestu bola krajským súdom vysvetlená len na základe čisto formálneho prístupu k výkladu § 39 ods. 1 a 3 Trestného zákona. Podľa jej názoru trest spojený s obmedzením osobnej slobody po uplynutí sedemdesiatich rokov od spáchania skutku porušuje jej právo na spravodlivé súdne konanie a právny názor krajského súdu vyjadrený v namietanom rozsudku považuje za neudržateľný. Dôvodí, že súčasná judikatúra ústavného súdu a tiež judikatúra ESLP priznávajú, že všeobecné súdy disponujú celým radom prostriedkov umožňujúcich kompenzáciu porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, ako je napr. zastavenie trestného stíhania alebo mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu určenej trestnej sadzby.

6. Sťažovateľka v uvedených skutočnostiach vidí porušenie všetkých jej označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou argumentácie ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej práv v dôsledku formalistického postupu krajského súdu pri aplikácii § 39 ods. 1 a 3 Trestného zákona, resp. pri ich interpretácii. Formulovaná námietka sťažovateľky svojou povahou nie je subsumovateľná pod žiaden z vymedzených dovolacích dôvodov, nepodlieha teda dovolaciemu prieskumu, preto je založená právomoc ústavného súdu posúdiť opodstatnenosť argumentov formulovaných v ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

8. Pri posúdení opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky sa tak úlohou ústavného súdu stalo zodpovedanie otázky, či je právny záver krajského súdu o uložení špecifikovanej trestnej sankcie primerane odôvodnený a či interpretácia právnej úpravy aplikovanej krajským súdom v sťažovateľkinom prípade neodporuje jej podstate a zmyslu. Na účel posúdenia tejto otázky sa ústavný súd oboznámil s aplikovanou právnou úpravou a tiež s odôvodnením namietaného rozsudku krajského súdu v časti, ktorej sa týka argumentácia sťažovateľky obsiahnutá v ústavnej sťažnosti.

9. 1. Podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona kto vyláka od iného úver alebo zabezpečenie úveru tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na splácanie úveru, a tak mu spôsobí malú škodu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov. Podľa § 222 ods. 5 písm. a) Trestného zákona odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

9.2. Podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom. Podľa § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť trest odňatia slobody kratší ako päť rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň desať rokov.

9.3. Podľa § 49 ods. 1 Trestného zákona súd môže podmiennečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho dva roky, ak

a) vzhľadom na osobu páchatel'a, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má dôvodne za to, že na zabezpečenie ochrany spoločnosti a nápravu páchatel'a výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný, alebo

b) prijme záruku za nápravu páchatel'a a ak vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, má za to, že výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný.

9.4. Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona súd môže za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 podmiennečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho tri roky, ak páchatel'ovi zároveň uloží probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

10. Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku v úvode poznamenal, že akceptoval ako vecne správnu argumentáciu prokurátora obsiahnutú v ním podanom odvolaní a dospel k záveru o pochybení okresného súdu v otázke uloženého druhu trestu a jeho výmery. Dôvodil,

že sťažovateľka bola uznaná vinnou zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 a ods. 5 písm. a) Trestného zákona, pri ktorom rozpätie trestnej sadzby v osobitnej časti Trestného zákona predstavuje výmeru desať až pätnásť rokov. Akceptoval úvahu okresného súdu o uplatnení satisfakcie za porušenie práva sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote prostredníctvom aplikácie zmiernovacieho § 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu, avšak zdôraznil potrebu rešpektovania limitácie jeho uplatnenia určenej nadväzujúcimi ustanoveniami § 39 ods. 3 Trestného zákona. Krajský súd tak zdôraznil, že nesúhlasí s názorom okresného súdu, že pri aplikácii zmiernovacieho § 39 ods. 1 Trestného zákona môže byť v extrémnych prípadoch neprimerane dlhého konania trest uložený aj pod limity, ktoré Trestný zákon konkretizuje v § 39 ods. 3 Trestného zákona. Citoval pre prípad sťažovateľky relevantný § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, podľa ktorého pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu nesmie súd uložiť trest odňatia slobody kratší ako päť rokov, ak je v osobitnej časti Trestného zákona dolná hranica trestnej sadzby aspoň desať rokov. Krajský súd, poukazujúc na ustálenú judikatúru (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/19/2012 – publikované v Zbierke č. 1/2013), uzavrel, že limitácia zmiernovacieho ustanovenia vyjadrená v § 39 ods. 3 Trestného zákona určuje minimálnu hranicu trestnej sadzby, ktorú súd musí uložiť a ak súd rozhoduje o mimoriadnom znížení trestu, má vychádzať pri aplikácii § 39 ods. 3 Trestného zákona zo základných sadzieb konkrétnych trestných činov uvedených v osobitnej časti Trestného zákona. Konštatoval, že okresný súd toto zákonom určené obmedzenie nerešpektoval, preto odvolací súd jeho pochybenie napravil a uložil sťažovateľke trest odňatia slobody na najnižšej možnej hranici uvedenej v § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, teda trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov, a to v nepodmienečnej forme (keďže v prípade tejto výmery nemožno s odkazom na § 51 ods. 1 Trestného zákona výkon trestu odňatia slobody podmiennečne odložiť).

11. Ústavný súd chce poukázať na to, že princíp del'by moci jasne definuje a vymedzuje úlohu a postavenie súdov v právnom štáte. Vytvorenie systému trestania je súčasťou trestnoprávnej politiky štátu a rozhodovanie o ňom patrí do rúk zákonodarcu, teda do právomocí iného štátneho orgánu, odlišného tak od všeobecných súdov, ako aj od ústavného súdu. Jedine zákonodarca je oprávnený na základe politickej vôle stanoviť trestné sadzby pre jednotlivé skutkové podstaty trestných činov a takisto stanoviť podrobné podmienky celého systému ukladania trestov. Všeobecné súdy nemôžu v procese určovania trestu prekračovať vymedzený zákonný rámec, ktorý im stanovil zákonodarca. Ani ústavný súd nemôže byť tým, kto bude v jednotlivom prípade (na základe uplatnenej individuálnej ústavnej sťažnosti) rozhodovať o tom, či je konkrétny trest uložený podľa mechanizmu ukladania trestov obsiahnutého v trestnom kódexe naozaj spravodlivý a primeraný. Takýmto spôsobom by sa totiž ústavný súd posunul do polohy zákonodarcu a neprípustne si uzurpoval jeho právomoci, čo je v príkrom rozpore so spomínaným princípom del'by moci.

12. Ústavný súd konštatuje, že právny záver krajského súdu, o ktorý sa opiera výrok jeho rozhodnutia o uloženom treste, vychádza z aplikácie relevantnej právnej úpravy, ktorá je celkom jasná, zrozumiteľná a jednoznačná, nemá teda žiadne medzery, ktoré by pre jej aplikáciu vyžadovali predchádzajúci bližší výklad. Krajský súd pri ukladaní trestu sťažovateľke zohľadnil okolnosť neprimeranej dĺžky vedeného trestného konania ako dôvod na aplikáciu zmiernovacieho § 39 ods. 1 Trestného zákona a korigoval výšku ukladaného trestu odňatia slobody v rámci zákonných mantinelov vymedzených nadväzujúcim § 39 ods. 3 Trestného zákona.

13. K ochrane základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorá je ústavným súdom poskytovaná v rámci konania o sťažnostiach fyzických a právnických osôb podľa čl. 127 ústavy, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru zakotvujúcu tieto základné postuláty:

14. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). [napr. III. ÚS 406/2014, III. ÚS 373/2018].

15. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy (ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon) a aby bolo toto rozhodovanie zároveň pokryté jej ústavne konformným výkladom a aplikáciou (napr. III. ÚS 406/2014, III. ÚS 373/2018).

16. Rámec povinností orgánov verejnej moci, proti ktorým smeruje právo na súdnu a inú právnu ochranu, upravuje čl. 2 ods. 2 ústavy, zakotvujúci princíp právneho štátu – viazanosť verejnej moci právom, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každé konanie súdu, resp. iného orgánu verejnej moci, ktoré nie je v súlade so zákonom, t. j. ak orgán verejnej moci nekoná v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, protirečí príkazu ústavnej normy (napr. III. ÚS 406/2014, III. ÚS 373/2018).

17. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v sťažovateľkinom prípade na okolnosť (neprimeraná doba vedeného trestného konania) relevantnú pre rozhodovanie o uložení sankcie reflektoval a zohľadnil ju uplatnením tzv. zmierňovacieho inštitútu, kde pri jeho aplikácii postupoval v medziach predpísaných zákonných mantinelov. Krajský súd, ktorý postupoval spôsobom, ktorý mu ukladá zákon, nemohol nijakým spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a ani do namietaného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci svojho postupu zároveň sťažovateľke náležite a logicky vysvetlil, že v jej prípade uloženie trestu pod hranicu piatich rokov nie je možné, keďže takýto postup odporuje výslovnému príkazu formulovanému nadväzujúcim § 39 ods. 3 Trestného zákona. Skutočnosť, že sťažovateľka zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, a považuje výsledok aplikácie dotknutej právnej úpravy v okolnostiach svojej veci za nespravodlivý, nemôže viesť k záveru o arbitrárnosti namietaného rozsudku krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade krajským súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012), čo sa v sťažovateľkinom prípade zjavne nestalo.

18. Ústavný súd tak dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľkou označených článkov ústavy, listiny a dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm.

g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

19. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2024

Peter Molnár
predseda senátu